

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Rezultatele concordatului preventiv. — Stabilizare și bilanț. — Henry Ford. — Proiectul de buget pe anul 1930. — „Oul lui Columb” al reformei calendarului. — *Cronică*: Asociația Băncilor în București. Noui norme pentru aplicarea legii timbrului. Situația însămănțării. Indicele de scumpete.

Rezultatele concordatului preventiv.

În studiul nostru asupra legii noi a concordatului preventiv — studiu publicat în numerele precedente ale acestei reviste — am afirmat că „legiferarea instituției concordatului preventiv între împrejurările actuale nu a fost oportună”, pentru că este în contra intereselor economiei noastre naționale de a legifera obstacole artificiale în calea plasării capitalului chiar în epoca actuală de criză economică și financiară, criză provocată tocmai de lipsa de capital.

Ne-am exprimat regretul, că nu s'a legiferat — în locul concordatului preventiv — o lege modernă și expeditivă a falimentului, fiindcă — în afară de considerațiunile de ordin economic:

„Gândul la faliment, care înseamnă periclitarea întregii lui existențe, îl stimulează pe comerciant să fie mai ordonat și mai precaut în afacerile lui, pe când posibilitatea legală de a se putea scăpa de o parte însemnată a datoriei lui, îl îndeamnă la afaceri hazardate și la manipulațiuni frauduloase în dauna creditorilor, deci în definitiv duce la demoralizarea comerțului și la scumpirea creditului”.

La capătul studiului nostru în care am arătat obiectiv defectele legii noi, drept încheiere am spus textual:

„Suntem absolut convinși că legea concordatului preventiv așa cum s'a conceput, dacă nu va fi de-a dreptul neexecutabilă, va provoca generale nemulțumiri și va compromite complet instituția concordatului, a cărui menire este prevenirea falimentului”.

Iată că implacabila realitate vine să verifice toate observațiunile și prevederile noastre, cu deosebirea însă, că aceasta realitate este cu mult mai tristă de cum am prevăzut-o noi.

Ziarul economic-financiar „Argus” (aderent al guvernului actual, care a legiferat noua lege a concordatului preventiv), în numărul delat 28 Noembrie a. crt. sub titlul „Concordatul preventiv”. „Rezultatele obținute”, sub semnătura lui Viator scrie între altele următoarele:

„Legiuitorul a urmărit scopul să ocrotească pe debitor, să împiedece distrugerea sa și l-a luat sub scutul său. Deoarece a împins prea departe generozitatea, rezultatele obținute sunt următoarele:

1. Se distruge creditorul;
2. Se distruge creditul, pentru că s'au înmulțit într'un mod îngrijitor cazurile când un comerciant să contracteze azi un împrumut și a doua zi cere concordat;
3. Pentru că sistemul, așa cum a fost instituit, distruge orice rest de morală negustorească. Exemplele rele strică caracterele și din moment ce atâția comercianți, cari ar putea să achite datoriile lor, găsesc mai comod și mai rentabil să plătească numai 50 la sută, întrucât legea le conferă această facultate, până și negustorii cinstiți sunt ademniți de pilda contagioasă a necorectitudinii;

4. Dar plaga cea mare o formează categoria acelor concordatari, cari arată un activ mult superior pasivului și totuși oferă 50 la sută.

„Cererea pentru obținerea concordatului din partea acestei categorii de debitori este o sfidare și acordarea concordatului devine un jaf, care dă lovitura de grație atât creditului negustoresc în țară, cât și în străinătate“.

După aceste crude aprecieri introductive, publică o statistică instructivă și edificatoare a concordatelor preventive cerute la Tribunalul Ilfov în aceste 4 luni de aplicare a legii noi. Din aceasta statistică reiasă, că 28 comercianți au solicitat concordatul preventiv oferind 50%, deși activele lor au fost de (total) 333,014.867 Lei față de totalul pasivelor de 292,007,468 Lei; opt comercianți având un total de active de 74,889.358 Lei față de un total de pasive de 57,064.498 Lei, au oferit 60%, apoi 2 comercianți cu un activ de 18,548.093 Lei față de un pasiv de 16,304.410 Lei au oferit 80%, în sfârșit 6 comercianți cu un activ global de 230,243.747 Lei față de un pasiv de 121,829.878 Lei au oferit 100%. Toți acești solicitanți au cerut însă favorul prevăzut de legea concordatului, de a plăti cota parte oferită în termenul de 3 ani.

Ținem să reproducem și concluziunile cu cari „Argus“ încheie articolul menționat:

„Pe lângă distrugerea moralei negustorești, această stare de lucruri mai are o altă urmare funestă: ruina comerțului cinstit. Negustorul, care a obținut concordatul cu 50 la sută, pe trei ani, are interes să strângă cât mai mulți bani din vânzare, pentru a obține o înțelegere cu unii creditori, chiar sub 50 la sută, însă cu plata imediată. Pentru a forța vânzarea, el desface marfa cu 20 la sută sub cost. Ii vine ușor s'o facă din momentul ce datoriiile sale sunt reduse la jumătate. Ce să facă comerciantul cinstit căruia nu-i dă mâna să vândă sub cost în fața acestei concurențe neloiale? Stă cu marfa în rafturi și oftează. Mâine va fi el, prin forța lucrurilor, candidat la concordat“.

„Se impune o modificare a legii, dacă voim să salvăm comerțul românesc de pe panta primejdioasă în care s'a angajat. Elementele negustorești prea slabe, lipsite de capital și de experiențe,

nu merită cârje: cu cât vor dispărea mai repede cu atât negoful cinstit va fi în câștig“.

Noi suntem de părerea că după „rezultatele“ atât de negative pe cari noua lege a concordatului preventiv le-a dat într'un scurt interval de aplicare de 4 luni de zile și ceva (legea a intrat în vigoare la 10 Iulie 1929) dela o modificare a legii, nu putem aștepta nici o ameliorare. Concordatul preventiv este o instituție de favoare, de privilegiu, care presupune înalte și consolidate moravuri comerciale. Chiar aceasta condiție primordială lipsește la noi concordatului preventiv, precum dovedesc cifrele statistice.

Credem că interesul comerțului cinstit — și numai comerțul cinstit are dreptul la existență — reclamă nu modificarea legii concordatului ci înlocuirea ei prin o lege a falimentului. Așa se vede că chiar comercianții cari au forțat legiferarea concordatului preventiv, s'au convins de inutilitatea acestei legi, căci în unul din congresele mai recente au cerut și dânsii legiferarea neîntârziată a legii falimentului.

Dr. I. T.

Stabilizare și bilanș.

Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Porușiu, prof. univ.

(Urmare).

În dreptul transilvănean, în cazul când statutele nu întezesc distribuția către acționari a rezervelor acumulate, partea fiecăruia poate fi întrebuițată la complectarea acțiunilor sale, retrăgându-se acțiunile vechi și înlocuindu-se cu acțiuni noi de o valoare nominală superioară, — cu condițiunea ca acționarii să nu fie constrânși a-și complecta și preschimba acțiunile. Nagy, Kereskedelmi jog, 1923, I. p. 411, n. 6. După o altă părere (Klupaty, Kereskedelmi jog, 1901, I. p. 366, n. 12) se pot emite numai noi acțiuni liberate și cari revin proporțional vechilor acționari. În acest sens s'a pronunțat și jurisprudența. (Curtea de Apel din Timișoara, 3968/1894).

Pornind dela analogia dintre sporul de capital social prin întrebuițarea rezervelor și prin transformarea plusvalutei active; autorii francezi cari s'au ocupat de problema revalorizării bilanșurilor au ajuns la concluziuni opuse. Unii sunt de părerea că trebuie admisă transformarea plusvalutei în capital social prin simplul vot al adunării ge-

nerale, aici fiind încă mai mult decât la transformarea rezervelor la locul lui argumental, că operațiunea este de natură contabilă, întrucât plusvaluta nu este rezultatul unei prelevări directe asupra beneficiilor realizate, ci expresiunea deprecierii monetare. Faptul că plusvaluta ca și rezervele iasă la iveală ca un surplus al activelor, nu desființează marea deosebire ce există în drept între ele. Această opinie este reprezentată prin Percerou, colaboratorul și urmașul lui Thaller. (V. Mabit, op. cit. p. 117). Punctul de vedere contrar îl exprimă Honpin: el trage concluziunea logică din ideea bilanțului de lichidare — conținând contul special de rezervă lovit de indisponibilitate; după părerea sa societatea trebuie dizolvată și activele ei aportate unei noi societăți. Opiniunea lui Honpin e în consonanță cu principiul că augmentarea capitalului social nu poate fi înfăptuită decât prin vărsământ efectiv din partea asociațiilor; plusvaluta însă nefiind un aport în natură sau vărsământ în numerar, nici o rezervă formată din beneficii efectiv realizate și distribuabile, nu poate servi drept bază unui spor regulat de capital. Chiar indisponibilitatea de care este lovit contul special de rezervă plusvalutară, exclude întrebuințarea lui pentru sporirea capitalului. În fine — în cazul când valuta nu este stabilizată — încorporarea plusvalutei în capital se lovește și de principiul, că capitalul social trebuie să fie fix, plusvaluta fiind tocmai variabilă după împrejurări. În acest sens a decis și Curtea de Casație franceză (6 Martie 1922 și 11 Aprilie 1927, v. Mabit, op. cit. p. 118). Totuș nu ne putem ralia la părerea lui Houpin, căci acceptând argumentația lui ar trebui să renunțăm la revalorizarea bilanțurilor, pe cât de necesară din punctul de vedere economic, pe atât de dificilă de executat în felul arătat de el.

Examinând problema din punctul de vedere al dreptului nostru pozitiv, găsim încă un argument juridic pentru transformarea plusvalutei în capital social, și acest argument este întemeiat pe analogia legii. Art. 148 și 160 cod. com. rom. și — indirect — art. 165 cod. com. trans. enunță obligațiunea societăților anonime de a-și reconstitui capitalul diminuat, sau de a-l reduce proporțional cu pierderea suferită. Contrar este logic, ca capitalul să fie pus în armonie cu valoarea activelor, când aceasta este superioară, sau în caz de schimbare a măsurătorului de valori, a etalonului monetar; dar o monedă depreciată este și ea o monedă schimbată.

Valorizarea activelor reclamă deci *augmentarea capitalului social*, ceea ce se poate face — în modul obișnuit — prin *emisiunea de noi acțiuni* sau prin *ridicarea nominalului vechilor acțiuni*, —

acoperind în ambele cazuri diferența din plusvalută. Față cu această operațiune, în sistemul codului com. rom. nu se poate însă admite, ca în virtutea art. 160 acționarii, cari nu ar primi deciziunea adunării generale relativ la sporirea capitalului prin întrebuințarea plusvalutei, să se retragă din societate și să obțină plata acțiunilor lor, în proporție cu activul social ce ar rezulta după ultimul bilanț aprobat, fiindcă admitând în principiu retragerea acționarului nemulțumit, revalorizarea s'ar transforma într'o lichidare deghizată. Cu atât mai puțin se poate justifica retragerea acționarilor, cu cât de fapt nu intervine nici o schimbare în situația lor internă și nici nu li se cer noi jertfe. *De lege ferenda trebuie suprimat dreptul de retragere al acționarului în cazul augmentării capitalului prin revalorizarea bilanțului.*

S'a pus întrebarea, dacă la augmentarea capitalului din plusvaluta activelor se va ține seamă de toate pozițiile active care reprezintă o plusvalută în numerar, sau numai de imobilizările permanente; cu alte cuvinte, dacă și stocurile de mărfuri intră aci. S'a argumentat, că în cazul când am transforma și plusvaluta mărfurilor în spor de capital nu s'ar mai putea realiza nici un beneficiu din vânzarea lor și indirect s'ar reduce resursele de viitoare dividende, aducându-se atingere drepturilor acționarilor. Chestiunea a fost astfel pusă în Franța de Percerou. Mabit (op. cit. p. 121) e de părerea că dacă am primi argumentul lui Percerou, invers ar trebui să admitem distribuirea beneficiilor aparente, rezultate numai din plusvalută, ceea ce ar fi tocmai în contradicție cu ideea revalorizării. În consecință stocurile de mărfuri vor rămâne supuse aceluiaș tratament ca celelalte active valorizabile. Dealtfel — controversa este de ordin teoretic — fiindcă în practică stabilizarea legală a monetei este precedată de un period mai lung de stabilizare de fapt și cum stocurile pe mărfuri sunt menite a circula, valoarea lor se adaptează încă în epoca prestabilizării situației monetare.

În Germania Goldbilanzverordnung a dispus echilibrarea surplusului activelor asupra pasivelor — la societățile anonime, societățile în comandită pe acțiuni și la societățile cu răspundere limitată — sau prin un cont de rezervă, sau prin spor de capital, sau combinat prin cont de rezervă și sporul de capital, lăsând deplină libertate societăților să adopte pe ori-care dintre aceste trei modalități: „Uebersteigt bei Aktiengesellschaften, Kommanditgesellschaften auf Aktien oder Gesellschaften mit beschränkter Haftung, dass bei der Aufstellung der Eröffnungsbilanz nach Abzug der Schulden sich ergebende Vermögen den Betrag

des Grundkapitals oder des Stammkapitals (Eigenkapital), so ist in der Bilanz entweder der Ueber-schuss als Reserve einzustellen oder der Betrag des Eigenkapitals entsprechend heraufzusetzen. Die Massnahmen können miteinander verbunden werden“ (art. 5, alin 1). Numai în cazul când valoarea activelor valorizate, făcându-se și cuvenitele amortizări, depășește prețul lor de achiziție sau producție, prevede legea germană în mod obligator deschiderea unui cont special: „Uebersteigt der in der Eröffnungsbilanz eingestellte Wert der im Paragr. 261 Nr. 1, 2 und 3 des Handelsgesetzbuches sowie im Paragr. 42 Nr. 1 des Gesetzes, betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, bezeichneten Gegenstände den Anschaffungs- oder Herstellungspreis, und zwar in den Fällen des Paragr. 261 Nr. 3 und des Paragr. 42 Nr. 1 vermindert um einen der Abnutzung gleichkommenden Betrag, so ist der Unterschied in der Bilanz gesondert auszuweisen“ (art. 4, al. 3). Legiuitorul german nu spune însă nimic despre întrebuintarea acestui cont diferențial, rămâne deci să i se aplice regula generală, — una din cele trei alternative mai sus amintite. Dealtfel a doua ordonanță de executare a „Goldbilanzverordnung“-ului (zweite Durchführungsverordnung) din 28 Martie 1924 (art. 4) a atenuat mult obligațiunea deschiderii contului diferențial, înlăturându-l la mărfurile, materialele, efectele și valutele cari au preț de bursă sau piață și permițând la instalațiuni și la alte obiecte destinate întrebuintării permanente înscrierea prețului de revenire, calculat pe ziua deschiderii bilanțului, scăzut cu o treime și cu cuvenitele amortizări, în locul prețului real de achiziție sau cost. (U. Rosendorff op cit. p. 46).

(„Revista juridică“)

(Va urma)

Henry Ford.

Henry Ford s'a născut la 30 Iulie 1863 la Dearborn în Statele Unite. Tatăl lui un fermier, avea dorința să-și vadă fiul deasemenea fermier. Acesta însă se interesă mai mult de mecanică. Din frageda lui copilărie jucările lui favorabile erau ciocanul, cleștele și după-cum mărturisește el mai târziu în biografia sa, vederea unei locomotive și un ceas ce primise cadou la împlinirea etății de 12 ani, i-au făcut cele mai mari impresii din viața lui de copil. A construit asemenea locomotive care să funcționeze ca și un ceas, asta era visul lui. Intervine pe lângă părinții lui și aceștia învoindu-se intră la etatea de 17 ani ca ucenic într'un atelier mecanic. Nu se mulțumea numai cu atât, ci seara merge și lucră și la un ceasornicar. Astfel deveni un bun mecanic și se apucă a repara mașini cu vapori, precum și tractoare ce erau pe la ferme.

La etatea de 27 de ani este angajat ca inginer mecanic la societatea de electricitate din Detroit, cu un salariu de 45 dolari pe lună, după ce între timp se căsătorii. În timpul liber se trudea cum ar putea construi un automobil adecă un fel de vehicol de țară pe care un motor mic de doi cilindri să-l pună în mișcare. Truda lui fu încoronată de succes căci în anul următor reușește să pună un astfel de vehicol la punct și a se mișca cu el pe șosele. La un an după aceasta cu învoirea autorităților spre marea lui bucurie și a concetățenilor săi, se plimbă cu acest vehicol pe străzile orașului Detroit. După ce rulse cu vehiculul acesta peste 1600 Km. îl vinde — primul lui automobil vândut — cu prețul de 200 dolari și își construiește altul. Intre timp se duce la New-York să vadă un automobil construit de un german, un automobil Benz. Îl examinează cu atențiune și se înapoiază după ce „nu aflase nimic caracteristic interesant“ la el. Acesta a fost și este un fenomen constant la el. Privește cu atențiune la ceea ce face alții și regulat e de părere că ceea ce face el e mai bun decât al altora și nu profită în exploatarea lui decât de experiențele făcute de el însăși.

În anul 1899 părăsește Societatea de Electricitate pentru a se instala ca fabricant de automobile. Lucrul acesta nu era tocmai așa ușor căci el nu avea capitalul cerut. Din salariul modest ce primea dela Societatea de Electricitate putea trăi în modeste condițiuni cu familia sa, iar din economiile făcute să-și permită a face experiențe. Căuta deci pe vreun capitalist care să finanțeze noua întreprindere. Reușește a forma un consorțiu de speculatori cu care fondă Societatea de Automobile din Detroit cu scopul de a fabrica automobilul lui în mare și la care societate intră ca inginer director.

Fondatorii societății n'au decât un singur scop și lucrau după principiul „Cheltueli mici — profit mare“. Profitul însă nu prea era mare și după trei ani de lucru, Ford își dă demisiunea din Societate. Își închiriaza un atelier în oraș și caută înainte de toate de-a aduce ameliorări tehnice automobilului său. Pe la sfârșitul secolului al 19-lea automobilul nu era încă un mijloc practic de transport, nici chiar pentru oamenii cei mai bogăți, decât un sport în care se căuta a se bate recordul de viteză. Ford vedea bine posibilitățile de desvoltare ale automobilismului însă trebuia să fină seamă de preferințele ce erau pentru curse. Construi astfel o mașină cu două cilindri pe care o conduse personal la un concurs în care eși învingător, ca cea mai bună mașină americană, bătând în viteză vestita mașină Winton. După o altă cursă pentru care își construise o mașină nouă, de data asta cu patru cilindri, deveni destul de cunoscut încât îi fu ușor să formeze un nou consorțiu care să fabrice automobile Ford.

Ford intră ca inginer-șef și director la societatea Ford Motor Company fondată în 1903. Capitalul societății fu de 100.000 dolari din care numai 25% a fost aportul Ford, iar efectiv vărsat nu a fost decât 28.000 dolari. Cu tot aportul lui mic în societate, ca administrator delegat avea de data aceasta o influință cu mult mai mare decât avuse în societatea anterioară. Societății

ii merse bine dintru început, căută și reuși a acapara de în decurs de trei ani deținu mai bine de 50% din acțiunile societății. Asta fu visul lui Ford, să fie cât mai mult stăpân în întreprinderea care exploata invențiunea lui, să poată lucra nesupărat de nime. În anul 1906 societatea edifică o clădire de trei etaje în locul atelierelor primitive ce erau până atunci. Dealtcum întreaga „fabrică de automobile“ nu era decât un atelier de montaj unde se aduceau din oraș piesele comandate și se montau numai.

Cifra afacerilor scăzu foarte mult pentru 1906 în comparație cu anii precedenți când se vindeau 1600—1700 mașini anual. Ford crede că asta provine din faptul că mașinile sunt prea scumpe, trebuie să abandonezi fabricarea de mașini luxoase și să produci cât mai puține tipuri diferite și aceste cu prețul cel mai ieftin. O mașină accesibilă unui mai mare număr de persoane. Astfel cu toată opoziția asociațiilor săi nu construi decât trei modele de automobile la prețul de 600 dollari cea mai ieftină și 750 dollari cea mai scumpă. Făcând lucrul acesta vându într'un singur an 8423 de mașini, adică aproape de șase ori mai mult ca până acuma.

(Va urma).

Proiectul de buget pe anul 1930

Expunerea dlui Madgearu făcută reprezentanților presei.

Marți seară, la orele 6, dl V. Madgearu, convocând la Ministerul de finanțe pe reprezentanții presei din Capitală le-a făcut următoarele declarații privitoare la noul buget:

Bugetul general al Statului pe anul 1930 se ridică la Lei 37.450 milioane. Dat fiind schimbările de structură a noului buget, pentru a putea compara această cifră cu aceea a anului trecut, trebuie să ținem seama de două schimbări importante:

Bugetele regiilor publice.

1. În urma creerii unui număr de regii publice comerciale, cari au bugetele lor proprii, nu mai figurează în buget veniturile brute corespunzătoare, fiind înlocuite cu excedente nete, când există, sau, în caz contrariu, cu subvențiuni la cheltuieli.

2. În urma desființării fondurilor speciale, s'au introdus în bugetul de venituri sume ce nu figurau până acum.

Nouile regii publice comerciale cu buget propriu sunt următoarele: C. A. M. (Cassa autonomă a monopolurilor); P. C. A. (Regia porturilor și căilor de comunicații pe apă); Parid (Regia pescăriilor și terenurilor inundabile); Regia penitenciarelor, Cassa pădurilor și terenurilor, Regia exploatărilor agricole, Cassa autonomă a drumurilor, Regiile publice comerciale din Ardeal, Monitorul Oficial, conductele de petrol.

Cifra bugetului general.

Totalul bugetului Statului pe 1930, incluziv bugetele întreprinderilor și instituțiilor enumerate mai sus, ne dă deci o cifră globală de 41 miliarde 990.032.357, care comparată cu aceea din anul

precedent (la care adăugăm cifra fondurilor speciale, ce nu exista anul trecut în buget) ne dă un plus de 4.702 milioane. Dacă adăugăm și bugetele C. F. R., P. T. T., Cassa Pensilor și Cassa de Depuneri, care nici anul trecut nu figurau în bugetul general, ajungem la un total de 52.240.353.024.

Datorii vechi de peste 2 miliarde.

Greutățile alecăturii bugetului pe 1930 au fost deosebit de mari. Asupra lui apăsau creanțele și angajamentele nelichidate ajunse la scadență din exercițiile trecute și până la 1928 incluziv, ce nu mai pot fi lichidate pe cale de împrumut și trebuie achitate, dacă voim să restabilim complet creditul Statului. Caleulele cari au fost făcute în epoca de pregătire a stabilizării în anul 1928 privitoare la datoriile Statului către particulari, precum și la datoriile administrațiilor C. F. R. și P. T. T., s'au dovedit mai târziu a nu fi corespuns realității, contabilitățile ministerelor și căilor ferate nefiind puse la punct, ca să nu zicem altminteri. Diferența, care mai are nevoie de acoperire, se ridică la 601,5 milioane pentru creanțele C. F. R. dinainte de 1927 (ce trebuiesc să fie achitate de Stat) și la 855,2 milioane pentru creanțele diferitelor ministere până la 1928, precum și 576,7 milioane angajamente provenite din distribuirea și cheltuirea excedentelor imaginare dintre 1924 și 1927 descoperite abta acum în urmă, în total deci o sumă de peste 2 miliarde Lei, în afară de 250 milioane, necesare pentru achitarea împrumutului de însămânțări încheiate la finele anului 1928.

Un plus de sarcini de peste 3 miliarde.

Pe de altă parte, din nevoia de a face o demarcație netă între bugetul Statului și al Regiilor publice comerciale, a căror tendință trebuie să fie îndestularea lor prin mijloacele lor proprii, urmând să devină cu vremea producătoare de venit pentru Stat și a respecta obligațiile planului de stabilizare, a trebuit să se prevadă în bugetele diferitelor ministere un plus de 138,3 milioane pentru serviciile de poștă și un plus de 600 milioane Lei pentru transporturile pe C. F. R., în urma suprimării gratuităților. Fără a mai ține seama de alte sarcini noi, pe care nu le-am avut anul trecut, bugetul pe 1930 trebuia să facă față unui plus de sarcini de peste 3 miliarde Lei, la care se adăugau nevoi urgente, ca acelea ale armatei.

Prezența acestei sarcini mari ne-a cauzat în bugetul pe 1930 multe greutăți și ne-a oprit de a putea să facem acele îmbunătățiri și ameliorări în multe privințe.

Câți funcționari au fost reduși.

Am fost ținuți să exagerăm chiar în direcția economiilor și prin crearea Oficiului licitațiilor, vom stărui pe această cale, cu și mai mare succes, a trebuit apoi să facem un prim pas în direcția normalizării personalului, prin reducerea numărului funcționarilor, lucru pe care l-am făcut însă cu deosebită prudență, ținând seamă numai de conjunctura actuală. Am redus în total cu 5346 cifra funcționarilor Statului, în afară de cei 2854, trecuți în cadrul auxiliar.

Progrese la salarizări și pensii.

Am făcut în schimb un progres în direcția salarizării și pensionării, întrunind salariul de bază cu alocațiunile de scumpete. Prin aceasta, ne-am apropiat de armonizarea salariilor și normalizarea pensiilor. Pentru azi, am rectificat gra-dațiile corpului didactic și pensiunile civile, ridicându-le la nivelul celor militare.

Nouile norme de întocmirea bugetului.

Alcătuirea bugetului a trebuit să fie pusă în concordanță cu legea asupra contabilității publice și controlului bugetar din Iulie 1929, care în scopul unei mai bune gospodării a banului public, introduce norme precise de întocmire a bugetului și de contabilizare a banului public.

S'a făcut pentru prima oară o demarcație absolută între venituri și cheltueli ordinare, pe deoparte, și venituri și cheltueli extraordinare de altă parte.

În prezentarea bugetului s'au stabilit la cheltueli trei categorii precise referitoare la personal, material și diverse.

În locul capitolului „Domeniul Statului“, care înainte nu avea un conținut precis, s'a introdus capitolul nou al „Exploatărilor bunurilor Statului“, concentrându-se aici toate veniturile realizate sub orice formă din administrarea bunurilor Statului, separându-le net de capitolul veniturilor ministerelor.

Rolul politicii de comercializare.

Aceasta marchează politica cea nouă de comercializare. Azi bunurile Statului nu produc decât 1755 milioane, sau 4,7 la sută din totalul veniturilor. Dacă se va stăruî în metodele noi de comercializare și dacă Parlamentul, cărui îi oferim în darea de seamă asupra mersului Regiilor publice comerciale și a noua factură a bugetului mijlocul de control, își va face datoria, această sursă de venituri va crește și va ușura sarcina fiscală.

Capitolul veniturilor excepționale.

Un capitol nou introdus este acel al veniturilor excepționale în care sunt înglobate diferitele venituri pe cari le obținem pentru anul 1930 din diferitele vânzări și valorificări ocazionale. Numai descoperind și urmărind realizarea acestor venituri excepționale am creat resurse noi în sumă de 1240 de milioane Lei, atât de necesare în greaua situație ce am avut, când am întocmit proiectul de buget.

3 jum. miliarde „rămășițe“.

Deasemenea s'a trecut un capitol special la venituri, capitolul „Rămășițe“. Socotelile făcute dovedind că Statul are de încasat din exerciții trecute până la 1928 inclusiv, aproape 3,5 miliarde Lei din impozite și taxe neachitate încă, am urcat cu 741 milioane prevederea la acest capitol față de anul trecut.

Împreună cu cele 1240 milioane, avem astfel un total de 1900 milioane, cu care putem face față sarcinei excepționale, provenite din nevoia

de a lichida trecutul financiar moștenit de la guvernele precedente, și fără să turburăm aplicarea bugetului ordinar al Statului.

Izvoarele de venituri.

Izvoarele de venituri pe cari se reazămă bugetul general al Statului pe 1930, sunt:

Impozitele directe . . .	8.987 mil. Lei
Impozitele indirecte . . .	13.606 " "
Timbru și înregistrare . . .	4.500 " "
Monopolurile Statului . . .	4.380 " "
Exploatările Statului . . .	1.755 " "
Rămășițe	1.175 " "
Venituri excepționale . . .	1.247 " "
Denit. Ministerelor . . .	1.800 " "
Total . . .	37.450 mil. Lei

Contribuțiile directe participă deci cu 29,62%, iar cele indirecte cu 70,38% la veniturile totale ale Statului.

Am ajuns la cifra globală de 37.450 milioane Lei, pornind de la considerațiile următoare:

S'au luat încesările pe anii 1927 și 1928, precum și încesările pe anul 1929, calculate în acelaș fel ca cele din anii trecuți, adică fără a ține seama de încesările din nouile impozite votate în cursul anului 1929. La media încesărilor ultimilor trei ani, s'a adăugat cota parte pe întregul an a încesărilor provenite din nouile impozite. Calculul acesta ne dă cifra de 36.176,6 milioane Lei. Aceasta ar fi deci cifra normală a bugetului pe 1930, dacă structura serviciilor publice ar fi rămas aceeași ca în trecut și nu s'ar fi modificat impozitele și taxele.

Cifre nete.

De fapt însă, trebuie să ținem seama de schimbările intervenite în structura bugetului și să înlocuim la capitolul monopolurilor, precum și la cel al veniturilor ministerelor cifrele brute prin cifrele nete corespunzătoare. Avem astfel următoarea situație:

Încesări probabile pe 1930 . . .	36.179 mil. Lei
Scăzând monopoluri și diverse . . .	10.953 " "
	25.226 mil. Lei
Adăugăm excedentul Cassei autonome . . .	4.380 mil. Lei
Adăugăm venitul net al exploatărilor bunurilor Statului . . .	1.755 " "
Adăugăm veniturile ministerelor . . .	1.800 " "
Adăugăm veniturile excepționale . . .	1.246 " "
Adăugăm diferențe de impozite rămășițe adică diferența între veniturile directe și indirecte, astfel cum sunt evaluate pe 1930 adică la suma de Lei 28.268 milioane și suma ce s'ar fi realizat în ipoteza că s'ar fi păstrat evaluările și regimul fiscal din 1929, adică suma de 25.226 milioane	3.043 " "
Total . . .	37.450 mil. Lei

Veniturile din viitoarele legi fiscale.

Am ținut însă seamă în evoluările noastre și de modificările legilor fiscale, pe cari le vom prezenta Parlamentului încă în anul acesta: Legea

pentru represiunea evaziunii fiscale; modificarea legii contribuțiilor directe; noua lege a taxei asupra luxului și cifrei de afaceri; legea asupra taxelor pe produsele petrolifere și legea asupra taxelor pe succesiuni și donațiuni.

Nu introducem nici o sporire de cote, dimpotrivă ridicăm minimum de existență la 20.000 și reducem cu $\frac{1}{4}$ taxele pe succesiuni. Urmărim în schimb de a avea cât mai curând o mai bună constatare și percepere a contribuțiilor directe și a celorlalte taxe și impozite urmând ca în anul viitor să trecem la realizarea marelui reforme fiscale, așteptată atât de mult de întreaga țară și la reducerea cotelor.

Un buget sincer.

Bugetul pe 1930, prin faptul că arată limpede situația financiară a Statului român, este un buget sincer în adevărata accepțiune a cuvântului. Rostul său este acela de a introduce, în sfârșit ordinea în finanțele publice ale Statului.

El reprezintă în același timp sinteza noii organizații de Stat, realizată în legea de organizare a ministerelor, legea administrației locale, legea poliției și jandarmeriei, legea pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice și legile speciale de întemeiere a principalelor regii publice comerciale.

Prin împărțirea nouă și rațională a diferitelor sale capitole se înlesnește cât mai mult urmărirea și examinarea atentă, an de an, a evoluției diferitelor venituri și cheltuieli. Acest examen amănunțit ne va permite să luăm și măsurile adecvate împrejurărilor, având la îndemână baze leale de calcul.

Speranțe pentru viitor.

Recunoaștem că acest buget nu satisface toate nevoile; dar asigură viitorul. El pornește dela ideea că mai întâi trebuie să se lichideze sarcinile moștenirii financiare a regimurilor trecute, pentru a se ridica creditul Statului. Odată terenul curățit, dacă politica economică sănătoasă va fi urmărită mai departe, vom intra repede în era bugetelor excedentare și se va putea ține seama și de nevoile realizării unui program de echipare socială, culturală și militară.

Este o iluzie deșartă că prin împrumuturi externe se pot îndeplini asemenea nevoi.

Noua orientare agrariană, pe care am dat-o în anul acesta politicii noastre economice și care corespunde structurii noastre speciale, va da în curând roade și impuls activității economice.

Un nou avânt al vieții economice.

Prin organizarea creditului productiv, prin asanarea organizației bancare, prin accentuarea libertății comerțului, viața economică va lua în curând un nou avânt. În acest scop, trebuie să satisfacem repede nevoile de înzestrare ale C. F. R. și ale porturilor — sumele din împrumutul de stabilizare, ce au mai rămas disponibile nefiind suficiente decât pentru campania de lucru viitoare — vom trebui să ne gândim să apelăm din nou la creditul străin, lucru care ne va fi cu

atât mai ușor posibil, cu cât finanțele noastre vor fi mai bine echilibrate.

Pe această cale, vom găsi și mijloacele trebuincioase pentru organizarea și utilizarea porturilor, precum și a altor lucrări de investiție de mare însemnătate.

Nu exagerăm deci, dacă vedem în bugetul pe 1930, actul solemn de introducere a ordinii în finanțele publice ale Statului român.

Administrarea cheltuelilor extraordinare.

În legea bugetară s'a luat măsuri în această privință. Cheltuelile extraordinare se ridică la cifra de circa 2 miliarde 800 milioane. S'a precizat că 700 milioane să nu poată fi angajate de diferitele ministere decât după 1 August, după ce se va constata că s'au realizat 55% din încasări.

În consecință, înțelegem să ne asigurăm nu numai echilibrul bugetar ci și cel al tezaurului.

Deasemenea s'au luat măsuri de a se distribui lunar de către ministerul de finanțe toate fondurile ce le pot angaja departamentele într'o lună.

Înființăm deci regule de angajamente la toate ministerele și la Direcția centrală a Contabilității, pentru ca pe viitor să nu mai descoperim angajamente nelichidate provenite din exerciții închise.

*

O altă măsură este aceea privitoare la concentrarea la Banca Națională a tuturor fondurilor statului și ordonanțarea cheltuelilor prin tragerea asupra acestui cont al tezaurului.

„Oul lui Columb“

al reformei calendarului.

Din Geneva se anunță gazetei „Basler Nachrichten“: Peste 400 de proiecte pentru reforma calendarului gregorian au fost înaintate Ligei Națiunilor, în timpul recent și o opinie a unui comitet american pentru diviziunea anului în 13 luni de câte 4 săptămâni la care se adaugă în fiecare an una, iar în anii viseceji câte două zile așa numite „albe“, zile în care americanii doresc să fie ținute sărbători de pace. Această propunere, pentru care s'au declarat multe organizații americane, a fost refuzată însă, în Europa, în primul rând de către biserică, apoi de toate acele cercuri care țin la împărțirea tradițională a anului în 12 luni, și la subîmpărțirea favorabilă în jumătăți și sferturi de an.

Fără de cele mai sus expuse, a înaintat Baronul ardelean *Gustav Bedeus* Ligei Națiunilor un proiect, care surprinde prin simplitatea lui, din care motiv este numit de către cercurile experților de pe terenul calendaristicii „oul lui Columb“. *Bedeus* menține anul celor 12 luni, îl împarte însă în luni cu săptămâni întregi, și anume se vor compune lunile Ianuarie, Aprilie, Iulie și Octombrie, adică cele dintâi luni ale fiecărui sfert

de an, din cinci săptămâni, pe când toate celelalte luni cuprind patru săptămâni întregi. În modul acesta, sfertul de an ar menținea lungimea sa medie de 91 zile. Scurtarea anului ivită în urma noului proiect de complet 52 săptămâni, sau 364 zile, s'ar completa în fiecare al 6-lea an prin adaogarea unei săptămâni suplimentare (bisecte) care se adaogă luni Decembrie. Apoi va mai fi și al 45-lea an din câte 90 ani un an bisect. Săptămâna ca unitate neschimbăcioasă va fi unitatea de calcul a noului an pentru socotirea lefurilor, plăților, dobânzilor și statisticeilor. Toate lunile încep cu Luni, și toate zilele lunii cad în toate lunile pe aceeași zi săptămânală. Prin această împărțire, ar cădea și adevărata dată a Invierii, pentru fixarea zilei Paștilor, 7 Aprilie, întotdeauna pe o Duminică, și în consecință și toate sărbătorile în legătură cu Paștile pe mai departe totdeauna pe zile fixe. Ba ceva mai mult, aproape toate zilele de sărbătoare ar cădea pe o Sâmbătă, sau Duminică, resp. Luni, astfel ca săptămâna de lucru nu s'ar mai întrerupe aproape de loc. Punctul matematic de pornire pentru anul cel nou ar rămânea 1 Ianuarie al primului an după Nașterea Mântuitorului. Ca ziua fixată pentru intrarea în vigoare a noului calendar, propune Bedeus ziua de 1 Ianuarie 1934, fiindcă aceasta se nimește pe o zi de Luni și astfel timpul cel vechiu cu cel nou s'ar înșira fără piedecă.

Ne bucurăm că proiectul calendaristic al unui concetățean — care proiect a fost înaintat Liget Națiunilor de către guvernul român, și care deci apare față cu celelalte proiecte înaintate ca proiectul românesc, a fost recunoscut cu atâta apreciere, — astfel sperăm că grație meritelor sale, mai cu seamă și față de proiectul american aventuros de 13 luni, să fie acceptat și introdus părănd a fi cel mai favorabil.

CRONICĂ.

Asociația Băncilor în București. Comitetul acestei asociații în o ședință recentă a sa decis să prezinte guvernului un memoriu pentru modificarea legii concordatului preventiv.

Și până la efectuarea modificărilor s'a hotărât în principiu, ca băncile să nu primească spre scontare sau reescontare polițe semnate sau girate de persoane, cari au avut polițe protestate.

Aceasta timp de 6 luni dela ultimul protest.

Hotărâri definitive urmează a se lua ulterior.

Privitor la orarul de muncă și sărbătorile s'a hotărât a se ține în viitor numai zilele de sărbătoare prevăzute în legea repauzului duminical

și a se introduce și pentru funcționarii dela bănci ziua de 8 ore de lucru, ca și pentru funcționarii din industrie și comerț.

*

Noui norme pentru aplicarea legii timbrului. În ședința din 8 Decembrie crt. a comisiunii centrale a timbrului s'a fixat, după cum reiese din art. 40 din legea timbrului, declarațiunea că o achizițiune făcută de cineva în numele său, a făcut-o de fapt ca mandatar al unei alte persoane constituie din punct de vedere fiscal o nouă transmisie de proprietate și va fi supusă ca atare la impozitul prevăzut de lege. Se admite o singură excepțiune și anume cea privitoare la declarațiunea făcută de adjudecătorul unui imobil, odată cu prezentarea mandatului înaintea instanței competente și numai până la închiderea licitației.

*

Situația însămânțărilor. Umiditatea abundentă a solului și temperatura prielnică a vegetației au favorizat dezvoltarea normală a semănăturilor de toamnă.

După evaluările făcute de Consilieratele agricole s'au cultivat până la 1 Decembrie a. c., următoarele suprafețe: grâu 2,409,300 ha. față de 2,781,700 anul trecut, secară 304.300 față de 272.800 în 1928, orz 115.800 față de 119.800 în 1928, rapiță 17.000 față de 16.700 ha.

Se constată la grâu, în comparație cu situația corespunzătoare din anul precedent, o scădere de 372.400 hectare sau 13.4 la sută a suprafețelor însămânțate.

Față de media întinderilor cultivate cu grâu în anii 1924—1928 (2,895.300 ha.) scăderea se cifrează la 485.000 ha. sau 16.8 la sută.

Însămânțările de secară de toamnă sau făcut pe o suprafață de 31.500 ha. sau 11.5 la sută mai mare decât cea destinată acestei cereale în anul precedent.

Comparativ cu media anilor 1924—1928 (257.000 ha.) se înregistrează un spor de 46.000 ha. sau 18 la sută a suprafeței cultivate cu secară de toamnă.

La orz și rapiță diferențele față de situația din toamna anului 1928 și de mediile corespunzătoare anilor 1924—1928 sunt neînsemnate.

*

Indicele de scumpete, pe Noembrie a. c. arată că față de prețurile din August 1916, s'au scumpit: alimentele de 57.56 ori; îmbrăcămintea de 71.24 ori și diversele de 37.23 ori

Media prețului tuturor mărfurilor este 55.34 ori, mai ca în August 1916 și se menține la nivelul prețurilor din Octombrie 1929.